

Metodije Marković

GRIJEH ČEDOMORSTVA (POBAČAJA). STAV PRAVOSLAVNE
CRKVE PREMA POBAČAJU

Stav Srpske pravoslavne Crkve u vezi s pobačajem identičan je stavu Ruske pravoslavne Crkve, koja je na svojim mrežnim stranicama objavila priopćenje da je patrijarh moskovski i cijele Rusije Kiril potpisao javnu peticiju za usvajanje zakona protiv abortusa u Rusiji. Autori peticije protiv su pobačaja jer ga opisuju kao legalno ubojstvo nerođene djece i traže da embrij bude priznat kao ljudsko biće čiji bi život trebalo zaštititi zakonom. Nakon ovoga i prijedlog novog zakona o pobačaju u Poljskoj napravio je pomutnju, a ženska udruženja širom svijeta pobunila su se i podržala žene koje misle da trebaju imati neotuđivo pravo da odlučuju o svom tijelu i životu.

Inicijativa za peticiju "Za život" nastala je kao posljedica velikog broja pobačaja i bijele kuge u Rusiji. Stoga je Komisija za pitanja o obitelji, zaštitu majčinstva i djece pokrenula ovo pitanje da bi se svako začeto dijete smatralo ljudskim bićem i da mu se osigura zakonsko pravo na život. Zanimljivo je što mediji uglavnom prenose samo to da je patrijarh Kiril inicijator zabrane pobačaja na području cjelokupne Rusije, međutim, bitno je napomenuti i to što autori inicijative također žele pomoći trudnicama i obiteljima s djecom u vidu materijalne pomoći iz saveznog budžeta, kako to navode za Telegraf iz kabineta patrijarha srpskoga gospodina Irineja te su dodali da će i oni podržati ovakvu vrstu peticije ako se pojavi u Srbiji.

Sigurno je da bi Srpska pravoslavna Crkva mogla podržati ovakvu peticiju ako ovaj dokument ne nudi samo restriktivne mjere i kaznenu politiku, već pruža nadu i alternativu ženama koje imaju nedoumice o ovom pitanju. Ako bi Crkva bila u mogućnosti pružiti podršku budućim majkama kroz različite centre za savjetovanje i edukativne seminare, sigurno bismo čitavu ovu problematiku drugačije sagledavali – stav je Srpske pravoslavne Crkve.

CRKVA POBAČAJ SMATRA UBOJSTVOM

Prema crkvenom shvaćanju, pobačaj se dopušta samo u situacijama kada je život majke ugrožen. Istovremeno, potrebno je naglasiti da je ovaj strogi stav prema pobačaju prije svega pastirske prirode, kako bi obeshrabrio buduće majke na takav čin. Ipak, Crkva na kraju prihvaća svakoga tko se iskreno kaje, ali ne može u ime života odobravati nasilnu smrt. Iako je istina da je odluka na majci (u kontekstu zakonske procedure), uvijek treba pozivati na otvoreni razgovor u obitelji. Za Crkvu, ako žena pobaci bez znanja svog muža, on ima pravo zatražiti rastavu braka. Ovdje se ukazuje svijest Crkve da dijete nastaje zajedništvom dviju osoba i da to dijete nije objekt koji se može tretirati kao privatno vlasništvo ni oca, ni majke. Dijete pripada životu koji je Bog darovao.

Grijeih čedomorstva u današnjem modernom i bezbožnom svijetu uglavnom se ne naziva svojim pravim imenom – ubojstvom djeteta, već se obično licemjerno i namjerno maskira neodređenim i sramnim eufemizmom – *abortus*. Riječ *abortus* inače u prijevodu znači “izbacivanje van”, tako da ovim neadekvatnim pojmom kao da se želi staviti naglasak ne na bit učinjenog nedjela, ne na okrutni grijeih čedomorstva, ne na svirepo ubojstvo djeteta, već na “izbacivanje van”, kao da se tu radi o nekoj nepoželjnoj i bezvrjednoj stvari koju što prije treba izbaciti, a ne o živom ljudskom biću, o malom i nezaštićenom djetetu koje su njegovi roditelji ili pak samo njegova majka, osudili na smrt. Još bestidniji naziv za grijeih čedomorstva udomaćio se u našem narodu, pa nerijetko možemo čuti kako neka žena kaže da je bila kod ginekologa da se očisti! Kao da je nevino i nezaštićeno dijete neka nečistoća ili pak neko smeće u utrobi svoje neodgovorne majke, pa se ona treba od njega očisti. Kakvo ludilo i kakva bestidnost modernog i “prosvijećenog” čovjeka.

Kršćanska Crkva od samog početka svog postojanja borila se protiv pobačaja kojeg je uvijek bilo, ali s daleko manjom zastupljenošću. Osim toga, bilo je nedopušteno i neizostavno je smatrano čovjeko-ubojstvom. Već su se i sveti Oci i učitelji naše Crkve bavili problemom čedomorstva: “Ona koja namjerno uništava (plod) potpada pod krivicu ubojstva” (2. kanon sv. Vasilija Velikog); “One koje daju trave za pobačaj ubojice su kao i one koje primaju čedomorne otrove” (8. kanon sv. Vasilija Velikog). O velikom značaju ovog problema svjedoči i to da su se čak i na vaseljenskim saborima donosile odluke o čedomorstvu: “Žena

koja pribavlja napitke da bi ih iskoristila za pobačaj i one koje upotrebljavaju otrov za ubijanje ploda podliježu zakonu i kažnjavaju se za ubojstvo” (6. vasiljenski sabor, 91. pravilo); “Žene koje su se bludništvu odale pa ubijaju zametak u utrobi ili se bave pravljenjem lijekova koji ga mogu uništiti naređujemo da takve izdrže deset godina kajanja” (21. kanon – mjesni Ankirski sabor 315. god.).

Iz ovih odluka jasno se vidi da Pravoslavna Crkva osuđuje i pobačaj i kontracepciju smatrajući ih ubojstvom te provodi vrlo rigorozne mjere prema sudionicima čedomorstva. U početku je Crkva odbacivala kršćane zbog čedomorstva i zabranjivala im je pristupiti svetoj pričesti do kraja života. Kasnije je zbog sve veće ljudske slabosti Crkva propisivala određen broj godina kajanja za vrijeme kojega se čedomorci nisu mogli pričestiti. I danas u obredniku u činu ispovijedanja stoji: “Ako jede bilje ili nešto drugo i zatruje utrobu svoju i zato djecu ne rađa da joj se zabrani pričješćivanje.” Crkva jedino u slučaju kada plod sam umre u utrobi majke zbog nepredviđenih okolnosti dopušta pobačaj, bolje rečeno čišćenje. Danas je u većini zemalja u svijetu, pa i kod nas, pobačaj dopušten do trećeg mjeseca trudnoće. Međutim, ni jedan taj zakon ne naređuje liječnicima da ga vrše jer ne može postojati takav građanski zakon koji naređuje čedomorstvo. Liječnici poput Pilata čine hladnokrvna ubojstva skrivajući svoju odgovornost i savjest iza građanskog zakona. Sjećaju li se Hipokrata koji u liječničkoj zakletvi, etičkom načelu liječničkog poziva, zastupa energičan stav protiv abortusa. Originalna Hipokratova zakletva, između ostaloga, kaže: “Isto tako, neću dati ženi sredstvo za pometnuće poroda” (Prof. dr. sci. med. Jovan Marić, *Medicinska etika*, Beograd 1995., str. 92). Činjenica je, međutim, da u Hipokratovoj zakletvi koja je danas u upotrebi nema ove stavke. Poseban apel želimo uputiti liječnicima kršćanima da se sjetite prvih kršćana čiji život svih ovih dvadeset stoljeća predstavlja uzor kršćanskog života. Oni su se poradi čistoće i uklanjanja od grijeha odricali od mnogih zanimanja i po cijenu vlastitog života, a kamoli po cijenu zarade.

Na koncu, želimo iznijeti i viziju strašnog suda sv. Jefrema Sirina koji kaže: “Onoj grešnici koja je izbacila u sebi začeti plod da ne vidi ovoga svijeta, taj plod neće njoj dati da vidi novi vijek (...). Kao što je ona odlučila da izbaci prijevremeno svoj plod iz vlastite utrobe i da ga sakrije u mrak podzemni, isto će tako ona kao mrtvi plod utrobe biti izbačena u tamu najveću.” Zaključ-

no možemo reći da je na nama da odlučimo hoćemo li ići putem spasenja kroz ispunjavanje Božjih zapovijedi ili ćemo se nahuškanani od đavla predati samo uništavanju i na ovom i na onom, tj. vječnom svijetu.